

تاریخ بنگاہ داری

جلد اوّل

جُفری جونز، جاناتان زیتلین

ترجمہ

محمد رضا فرہادی پور

عنوان و نام پدیدآور	تاریخ بنگاه‌داری/ نویسنده (اصحیح: ویراستار) جفری جونز، جاناتان زیتلین؛ مترجم محمدرضا فرهادی پور
مشخصات نشر: تهران	: تهران: شیرازه کتاب ما، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری	: ۱۱۴۱ ص:؛ ۵/۲۱*۵/۱۴ س م.
فروست	: مجموعه مفاهیم علوم اجتماعی: ۳۲.
شابک	: ج اول ۷-۵۷-۶۸۴۳-۶۲۲-۹۷۸ ح دوم ۱-۵۹-۶۸۴۳-۶۲۲-۹۷۸ میان دوره ۴-۵۸-۶۸۴۳-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: عنوان اصلی: The Oxford Handbook of Business History, 2009
یادداشت	: نمایه
موضوع	: بازرگانی—تاریخ—Commerce—History
موضوع	: کسب و کار—تاریخ—Business—History
شناسه افزوده	: جونز، جفری، ۱۹۵۲-م. Jones, Geoffrey
شناسه افزوده	: زیتلین، جاناتان، ۱۹۵۵-م. Zeitlin, Jonathan, 1955
شناسه افزوده	: فرهادی پور، محمدرضا، ۱۳۵۶-م. مترجم
رده بندی کنگره	: HF۳۵۲
رده بندی دیویی	: ۳۸۱/۰۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۰۹۹۱۷

تاریخ بنگاه داری

جلد اول

نویسنده: جفری جونز، جاناتان زیتلین

مترجم: محمدرضا فرهادی پور

ویراستار: وحید موسوی‌دآور

انتشارات: شیرازه کتاب ما

چاپ و صحافی: پردیس دانش

تیراژ: ۷۷۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۹

حق چاپ و نشر محفوظ است.

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است

تهران، صندوق پستی: ۱۱۱-۱۳۱۴۵

تلفن: ۸۸۹۵۲۲۹۷ فکس: ۸۸۹۵۱۶۹۱

همراه: ۰۹۳۶-۹۵۰۰۱۸۲

سایت: www.shirazehketab.net

این کتاب ترجمه‌ای است از

*The Oxford Handbook of
Business History*

Edited by

GEOFFREY JONES and JONATHAN ZEITLIN

Oxford University Press, 2010

فهرست مطالب

فهرست مطالب ۵

یادداشت دبیر مجموعه ۷

فصل ۱: مقدمه، (جُفری جونز، جانانان زیتلین) ۱۱

بخش اول

رویکردها و مباحث

فصل ۲: تاریخ بنگاهداری و تاریخ، (پاتریک فریدنسون) ۲۳

فصل ۳: نظریه اقتصادی و تاریخ بنگاهداری، (نائومی آر. لامورو،

دانیل ام. جی. راف، پیتر تمین) ۷۵

فصل ۴: تاریخ بنگاهداری و توسعه اقتصادی، (ویلیام لازونیک) ۱۲۵

فصل ۵: تاریخ بنگاهداری و مطالعات مدیریت، (ماتياس کيپينگ،

بهلول اوسديکن) ۱۷۵

فصل ۶: رویکرد بدیل‌های تاریخی، (جانانان زیتلین) ۲۱۵

فصل ۷: جهانی‌شدن، (جُفری جونز) ۲۴۷

بخش دوم

اشکال سازمانی بنگاه‌ها

- فصل ۸: بنگاهداری بزرگ، (یوسف کسبیس) ۳۰۱
- فصل ۹: بنگاهداری خانوادگی، (آندره کولی، ماری رُز) ۳۴۵
- فصل ۱۰: نواحی صنعتی و خوشه‌های منطقه‌ای، (جانانان زیتلین) ۳۸۷
- فصل ۱۱: گروه‌های بنگاهداری و شبکه‌های بین‌بنگاهی،
(دابلیو. مارک فرون) ۴۲۷
- فصل ۱۲: کارتل‌ها، (جفری فیر) ۴۷۳
- فصل ۱۳: انجمن‌های کارفرمایی، (لوکا لانزالاکو) ۵۲۱

یادداشت دبیر مجموعه

تاریخ بنگاهداری در این کتاب که می‌توان آن را دائرةالمعارفی در این حوزه به‌شمار آورد از چهار وجه مورد توجه قرار گرفته است و بخشی مشتمل بر شش یا هفت فصل به هر یک از این وجوه اختصاص یافته است.

بخش اول، جایگاه تاریخ بنگاهداری را به‌عنوان یک رشته مجزا در علوم انسانی با تاریخچه تعداد دیگری از رشته‌های این علوم بررسی می‌کند. رشته‌هایی که همگی ارتباط مستقیمی با تاریخ بنگاهداری و شرکت‌های اقتصادی دارند. به این معنا، در این بخش، نسبت تاریخ بنگاهداری با رشته تاریخ- خواه در معنای مصطلح آن و خواه در معنای رویکردهای بدیل در تاریخ‌نگاری- با تاریخ مطالعات مدیریت و با تاریخ مباحث ناظر بر نظریه‌ها و توسعه اقتصادی سنجیده شده تا روشن شود که تاریخ‌نگاری بنگاهداری با تاریخ هر یک از این رشته‌ها چه پیوندهایی برقرار کرده و می‌تواند برقرار کند و همچنین چگونه تاریخ بنگاهداری می‌تواند به مدد هر یک از این رشته‌ها آمده و خود از دستاوردهای آنها منتفع گردد.

بخش دوم، به تاریخ شکل‌های سازمانی‌ای می‌پردازد که بنگاه‌ها طی بیش

از دو قرن موجودیتِ جدیدشان اتخاذ کرده‌اند. به عبارت دقیق‌تر، این بخش، هم بر جغرافیای متغیّر درونی بنگاه‌ها یعنی به شیوهٔ شکل‌گیری و شکل‌دهی سلسله‌مراتب تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی در درون آنها تمرکز می‌کند و هم بر جغرافیای بیرونی آنها یعنی به مکان‌یابی و ارتباطات عمودی و افقی‌شان در نسبت با سایر بنگاه‌های خُرد و کلان، به شبکه‌های بین‌بنگاهی و بر ارتباطاتی می‌پردازد که این بنگاه‌ها در طول تاریخ از طریق نهادهای کارفرمایی با بنگاه‌های همسان خود، سایر بنگاه‌ها و دولت‌ها برقرار کرده‌اند.

بخش سوّم که شاید تخصصی‌ترین بخش کتاب باشد به تاریخ کارکردهای درونی شرکت‌ها اختصاص دارد: اینکه چگونه در طی زمان بر منابع مالی متفاوتی برای تأمین فعالیت‌های‌شان تکیه کرده‌اند، بازاریابی و توزیع را به چه شیوه‌هایی سامان دادند، چه راهکارهایی را - خواه به تنهایی و خواه به مدد دولت‌های ملی و نهادهای محلی - برای مدیریت نیروی کار و منابع انسانی اتخاذ کردند، چگونه بخش‌های طراحی و مهندسی را در درون خود ادغام یا برون‌سپاری می‌کنند و طی تاریخ از چه اهرم‌هایی برای نوآوری در حوزهٔ فناوری سود جسته‌اند؛ و نهایتاً آنکه چگونه با گذر زمان، نقش حسابداری، گردش اطلاعات و نظام‌های ارتباطی در درون شرکت‌ها به نقشی حیاتی تبدیل شده‌است. اینها همه معرف نوعی از حکمرانی هستند که از آن به‌عنوان حکمرانی شرکتی یاد می‌شود و تاریخ تکاملش در پایان این بخش سوّم بررسی شده‌است.

بخش چهارم و پایانی کتاب به تاریخ ارتباط بنگاهداری همچون یک نهاد با جامعه می‌پردازد. نهادی که مهم‌ترین ویژگی‌اش یعنی کارآفرینی در صدر توجه نویسندگان کتاب قرار دارد. در این بخش، تاریخ انواع روابط این نهاد با سایر نهادهای اجتماعی و در رأس همهٔ آنها دولت بررسی می‌شود. همچنین نقش تاریخی این نهاد در تأثیرگذاری بر حوزه‌های مرتبط با

بنگاه‌داری، همچون آموزش و مهارت‌اندوزی مورد توجه قرار گرفته است و در خاتمه، راهکارهای مختلفی که طی تاریخ پُرفراز و نشیب بنگاه‌داری، کشورهای مختلف برای آموزش بنگاه‌داری و بسطِ فرهنگِ آن اتخاذ کرده‌اند موضوع نقد و بررسی قرار می‌گیرد.

رویکرد اصلی نویسندگان این کتاب در تمامی این چهار بخش، رویکردی تطبیقی است و تلاش شده است که راهکارها، گزینه‌ها و وجوه غالب بنگاه‌داری‌ای که در هر یک از اقتصادهای ملی به‌عنوان الگوهای فرادست عمل می‌کنند، در چارچوب تاریخ و فرهنگ آنها مورد توجه قرار گیرد. با اینهمه نویسندگان بر این نظر هستند که این وابستگی به‌مسیر ملی، باید در کنار و همراه با نتایج حاصل از تجاربِ تعاملاتِ خواسته و ناخواسته‌ای که هر بنگاهی را، هم در ارتباط با همتایان ملی‌اش قرار می‌دهد و هم با بنگاه‌های سایر کشورها، بررسی شود. زیرا تنها از این طریق است که می‌توان به این واقعیت مهم دست یافت که هرچند امروز همچنان بررسی بنگاه‌داری در بافت‌های مختلف ملی و بخشی و تاریخی امری الزامی به‌شمار می‌آید، اما درک عملکرد بنگاه‌ها در تمامی حوزه‌های متنوع مورد بررسی، بدون توجه به میزان بالای تأثیرپذیری آنها از تجارب جهانی غیرممکن خواهد بود. علیرغم تمامی تفاوت‌های تاریخی و فرهنگی، واقعیت آن است که در طول تاریخ عصر جدید، مرزهای نهاد بنگاه‌داری گشوده‌تر از مرزهای سایر نهادهای اجتماعی نسبت به تغییرات بوده‌اند.

همانطور که در ابتدای این یادداشت یادآوری شد، کتاب حاضر را می‌توان دایره‌المعارفی در حوزه تاریخ بنگاه‌داری به‌شمار آورد و از این رو نه فقط هر یک از بخش‌های چهارگانه آن، که هر یک از فصول آن می‌توانند به‌طور مستقل مورد مطالعه قرار دارد.